

Um bóndagardar

Her kundi verið mangt af trívíð í. Tað eru dugnabóndur og knæbóndur og so aðrir við sum av persónligum grundum ikki hava kunnað tikið sær av sínum garði.

Ein ógvuliga stóru feitur er, at arvarætturin er upphildin. Ti hann var hentar og livsneyðugur fyrr, men í dag er tað okkara tøðleypur.

Vit siggja javnan menn festa 40—50—60 ára gamlar og eldri og tað veit jarðarráðið, at her haltar nakað og má broytast. Ti vit vita tað, at tá 50'ini eru farin afturum, so er tíð at hugsa spakuliga um, hvussu næsti festari skal koma fram. Givið er tað, at tað eru áriní frá 25 til 50 ella gott tað, sum skulu verða tey produktivu.

Og so er tað, hvussu stór festir skulu verða. Hetta er ein stórur spurningur, og eisini hvar á landi tað er. Tað er møguligt at stættir skuldi verið tann, at altíð tvey ættarlið kundu liva av garðinum — fráfarandi bóndi og tilstundandi festari. Sovorðið eigur at verða tíð til álvarsligar umhugsunar.

Men, sum tað er nógvastaðni, hvar festini eru 1, 2, 3 og 4 merk u-r, tað er ikki til at liva av. Burtursæð frá um menn hava tað afturat sum uppiskoyti til annað arbeiði.

Hetta fremur nú einki jarðabrúk av týðningi, men kann hava stóran týðning fyri mann, sum vil verða verandi á snáplássi. Men tá skuldi tað helst ikki verið meira enn tann ein mörkin.

Men tað sum Jarðarráðið má ko-

ma til, tað er at ungir ágrýtnir menn koma at festi. Vit hava sæð tað í fleiri fornum, hvar slíkt hevur komið fyri, at tað er ein himmalviður munur har mennir festa ungir.

Og so stórbygdinar, eitt nú Klaksvík. Her var ein 7 marka garður útbýgdur umleið 1960. Júst, bóndin sum skuldi flyta var gott 60. og hetta kostaði við sethúsum og bóndagardi millum 500.000 og 700.000 kr. Og samstundis sum at eingin var at taka festið viðari. Ti at krevja, at bóndi sum er kom in so til áriní, skal gera nakað av týðningi, tað kunna vit ikki. So har var eingin grund fyri at útbýggja nakran bóndagard, fyrirtæn tað, at lendið, ið tikið varð, var fullkomuliga óegnað til slíkt.

Og so afturat, at høvuðsvegurin norð um fjall átti at ligið har mitt igjøgnum og varð ikki lagdur har, ið hann veruliga átti at ligið, bert av teirri grund.

Nú liggur tað so har alt, men hvat sigur Jarðarráðið?

Hvor sviður fyri sovorðið? Jú, fyrst og fremst teir bóndur, sum veruliga eru dúgligir og áttu at verði hjálptir áleiðis. Hetta er hart, at prioriterað bóndurnar, men tað má gerast.

Annað 7 marka festi her uppá sama máta, men tey sleppa at liggja. Eitt 6 marka festið var, hvar festari var sjúk og persónligar grundir gjørdur alt trupult.

Hvat hendir har? Jú, hann er ikki kólnaður í gróvinu, nú er garð-

B
R
Ø
V

urin skiftur millum ein 4 og 5 marka bónda. Men festir sum liggja oyðin verða ikki rørd. Er tað politikur ella hvat? — Er nakað høvuðgrátt uppá spæl. Bara ein hábærsligur spurningur.

Var tað so neyðugt at handla so skjótt.

Eitt 5-marka festi er, hvar einki er av nokrum.

Takið eina fasta støðu nú vælsignaðir menn í jarðarráðnum, og nýtið høvi at steðga hesum óra leiki.

Bygdir kann ikki forsvara at bóndaskapur her í einari stórari bygd skal steðga einum sunnum útvíkingi. Og Jarðarráðið, hvat viðvíkir teirra framskygni, er synd arligt.

Her er festi sum fluttu í ca. 1950, aftur ca. 1962 og nú stendur aftur fyri flyting. Við øðrum orðum — fjórða fjósið í 24 ár.

Og á øðrum garði her er sama s'ðan — fjórða fjósið stendur fyri bygging. Men hvat skal gerast. Gerast, vælsignaðir menn, setið forboð fyri allari útbýgging til neytahald, og latið bóndurnar hava seyðin. Ikki eitt fjós afturat; istaðin latið peningin fara til bygdinar, har møguleikarnir eru tilsteð-

ar. Bygdir sum eru vælegnaðar til jarðabrúk ella neytahald, her hugsi eg serliga Fugloy (ikki tí at hon kann frameiða tað stóra, men har er einki annað), Svinoy, Viðareidi, Mikladal og Trøllanes. Hesar byggir eru nevndar, tí hinar hava ikki møguleika til rationella drift. Og latið so peningin fara har fyrst. Bara hasar bygdirnar kunnu forsyna okkum við meir enn nokk av mjólk. Og so hinar, sum og ikki nevndi í Norðoyggjum afturat skuldu hjálpt umframt.

Og mjólkasølu krevja vit at fáa eina heilt nýggja og tíðarhóskandi ella rættari sagt meirari. Um vit nú taka okkum saman og hvørt húsarhald teknaði 500 kr. í einum andelsfelagi, so varð tann eginpeningurin 600.000 kr. Og hatta er vegurin vit mugu ganga um vit skulu hugsa at standa á egnum beinum. Serliga tá hugsað verður um at ferðasambandið er vorðið so gott, at vit kunnu rokna við at fáa mjólkina hvønn dag, istaðin fyri sum nú oftast annan hvønn dag.

Tó eru smá festir, hvar menn veruliga royna, men hetta má gerast øllum bóndum greitt, at tíðin her í einari stórari bygd er farin undan hesum øllum.

Um vit hava 20 neyt, tað sum tað er í dag, so er tað alt ov kostbart at steðga øllum útvíkingi. (Tað er harmuligt at neyðast at taka slíka støðu, men her gerst einki annað.)

Og at krevja, at nakar veltur úr nýggjum í dag, hvar tað ganga fá ár ella mánaðar viðhvørt, til ølt er tikið til grundeki, tað kunna vit ikki.

Bara stóddin á festi er ikki alt, tá vit siggja at tveir 7-marka garðir einki livandi hava, meðan til domis 2 menn við 2 merkum hvør, hava 2 og 4 neyt.

Síðstu hálfthundrað ár er næst-ann ikki bókkur vendur hjá kongsinum her. Burtursæð frá traðarmonnum er einki velt. Men so neyðugt sum tað var tá, at byggja traðir inn, so er tað sum er um at drepa kommununa í dag.

Maskinvelt varð til tvey festi her álikavæl fyri 10 og 15 árum síðani. Annað er alt ústykkjað nú til byggingundir, men hitt hevur ligið ósligið, burtursæð frá 1 og 2 árið.

Eg vóni at Jarðarráðið kemur á betri tankar — og góðar tankar. So tey smáu plássini verða útbýgd og haldal upptat við hesum fjasinum á stórplassinum.

Her eru kanska tveittar út 2 mill. síðan 1960 + ein veg, uppdykingarveg, niðan á Háls, eitur hann, siga góðir menn. Hóast at bóndin, ið hevur heitvina av jørðini í tí býlingi, hevur varskógvað, at tað ikki skal verða til húsara. Og at leggja veg 300 til 350 metrar hædd til uppdyking er eitt sindur víð síðuna av. Fyri uttan at stóru partur er ov bratt til dyrking.

Menn vilja menn nú bóndast, so latið einar tveir fara í Kvíngadal og veg frá Arnafirði. Ein vestur um til gamla háskúlan.

Meir skal ikki sigast á hesum sinni, men hetta eru spurningar ið mugu verða avgjörðir skjótt.

Kultúr

BERT SEYTJAN

Johnsigurd Johannesen týddi eftir Evu Steen

27. PARTUR

— Manja. Tú eigur at skilja. Hann, Akre. Løgreglan hevur framvegis ikki fingið hendur á honum. Eg kann tí ikki lata teg fara til hús einsamall.

— Eg havi pening. Og hýri ein bil til hús, Farvæl, Bob.

Hon fór út á gongubreytina og veittráði ein hýrubil til sín.

— Manja. Lurta eftir mær! Bob royndi enn einaferð at broyta avgerð hennara.

— Samvera okkara hóskar als ikki, Bob, segði hon syrgin. — Skilir tú ikki tað? Tað er best at vit ganga hvør sína leið. Farvæl, Bob.

Avgerðin varð tikin. Tað var so státt álvari í tí, hon hevði sagt. Hýrubilurin koyrdi burtur úr eygsjón hansara. Manja var burtur úr eygsjón hansara. Fyri alla tíð.

Bob snúði sær á og helt leiðina aftur í Hit House.

Hann var syrgin.

— — —

Tað var um midnátarleiðið. Win-

ter var lagstur. Men lá í andvekri. Hóast royndir, eydnaðist tað honum ikki at kveistra ávísu hugsan burtur. Hugsanin var um Lis og prátið fyrr um kvöldið. Samroðan teirra millum var at sammeta við eitt sjónleikaraspæl. Helt Winter.

Hon hevði gjørt seg til. Hevði líkasum roynt at eggja hann. Ikki sýrt var um tað. Hattá gentubarnið.

Winter var umsiðir vorðin svømtur, og seinasta hugsan hansara á hesum degi snúði seg um Akre. Men sum bert gjørdist viðfánigur til endans.

Manja trein innar. Spakuliga. Hon hevði heilsað faðir sínum góða nátt. Men heldur ikki hon vildi til at sova. Hon bar ótta fyri órógv í sinni sínum. Eins og náttina frammanundan.

Fór henda órógv in at endurtaka seg, nú tað var vorðin liðugt teirra millum, so gjørdist hon í villareði.

Manja avgjórði at úthýsa øllum ljósum í húsum. Tað var eins og gav myrkrið henni betri umstøður at hugsa.

Spakuliga ferðaðist hon aftur og

fram við myrkrinum í stovuni. Men bráðliga fekk hon eygað á eitt skepils. Manja fór yvir ímóti glugganum, hevði teldini eitt sindur frá.

Jú, tað var hann.

Tað var Magne Akre!

Hvussu leingi mundi hann hava staðið utanfyri?

Manja bar umsiðir hatur til hands mannin. Mannin, sum hevði kveistrað burtur alla ljósu tilveru hennara.

Nei, hon ræddist hann ikki longur. Óndu metingar hennara um Akre vórðu við yvirvurð. Tiskil hugsaði hon ikki um at vekja faðir sín ella at boða løgregluni frá.

— Eg fái aldri ró í sinni minni. Ið hvussu er ikki meðan hann er á lívi. Ikki áður enn hann er deyður! Ikki áður enn hetta er veruleiki. fái eg aftur ró í nærum oyðilagda sinn mitt!!!

Hon fór innar í arbeiðsrúm faðir síns. Yvir móti bókahillini. Har hon visti, hvar skambyrsa hansara lá fjald.

Alt var nú tilreiðar. Hon hevði

løtt byrsuna. Og hann — Akre — var uttan fyri framvegis.

Ohugnaligu hugsanir hennara gjørdur seg galdandi av nýggjum:

— Eg fái ikki frið. Áður enn hann er deyður!!!

Manja smoygdi seg í ein frakka og hevði byrsuna í lunnan. Síðan fór hon uttan. Favnaði eina fjarstøðu millum seg og Akre, har hann stóð.

Júst í somu løtu kveikti hann eitt í eina sigarett. Ljósíð fór kveikippinnium hevði seg upp í andlit hansara. Samstundis gjørdi hann nakað til veruleika. Hjá Manju.

— Jú, tað var ongín annar enn Magne Akre. Nú hevði hon sæð andlit hansara!

— — —

Bob var komin aftur til Hit House. Hann var vorðin linur í kneinum, orsakað av tí, Manja hevði boðað honum frá. Alt samband teirra millum var kvett. Og so var tað orsakað av hasum brotsmanninum Magne Akre!!!

— Tað er bert ikki at vera ov tunglyntur, helt Bob. Manja skuldi ikki halda, at hetta fór at gera enda á tilveru hansara. Tibetur, hugsaði hann, vóru tað aðrar gentur, sum ikki vórðu skekkaðar, bert tí, at tær høvdu havt viðskifti við ein brotsmann.

Haraftrat hevði hann tvey stórv, sum hann mátti fáa sum best burturúr. Annað á verksmiðjunum og hitt í Hit House.

Hann hevði pening fyri neyðini, um hann á nokrum sinni skuldi fáa prógv sum verkfrøðingur.

Niðurstøða hansara varð um sama mundið, at hann í veruleikanum ikki hevði stundir at æðla við Manju. Vera barnagenta hjá henni!

Men kortini. Enn var ikki liðin tími síðan tey skiltust. Han var ikki sýrt bilsin av hesum. Hon hevði kvett alt samband teirra millum. Og hvi hevði hann so fyri neyðini at standa her og bina. Hugsu um hana?

Hann kendi seg í einsemi.

— Halló, Bob. Tú er einsamallur, skilji eg!

Tað var Lis, sum hevði lagt hetta til merkis, og var komin yvir til hansara. Eggjandi, sum áður.

— Nei, eg hugsi bert, svaraði Bob.

— Nú, nú. Er tú gruggutur? Lis kom eitt fet nærri til hansara. Lærstutti kjóli hennara hevði seg tætt upp at líkaminum. So tætt, at kropsliga snið hennara kom til sjóndar.

Bob helt við sjálfan seg, at kjólamir, Lis keypti sær, mundi neyvan vera kostnaðarmikil.

Hann helt tað vera nærur skem tiligt.

Hon mundi ivaleyst fáa tveir kjólar burtur úr sama klæði, so aðrar gentur bert fingi ein kjóla burturúr.

— Og nú hevur tú fylgt elskaðu tinni til hús? Ella hevur tú bert talað við hana? Lis forvitnaðist. — Tú var skjóttur aftur. Varð vinarlag tykkara ávirkað?

Lis var framvegis forvitin. Gjórði stór og blúgv eygu.

— Tað má tú ikki siga!!!

(Framhald)